

יבית אומר

עלון שבועי לכבודו של רבנו הגדול

מרן רבי **עובדיה יוסף זצוק"ל**

פרשת חיי שרה

חשון תשפ"ה

גיליון מס' 530

דבר העורך הרב יצחק בר זכאי

לא אדני שמעני השדה נתתי לך, והמערה אשר בו לך נתתה לעיני בני עמי נתתיה לך קבור מיתיד (כ"ג, י"א) שלוש מתנות נאמרו כאן נתתי לך, נתתיה, נתתיה לך, ולבסוף שילם לעפרון ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר. **רשעים אומרים הרבה ואפילו מעט אינם עושים** (ב"מ פ"ז) רשעים הן הבל ודבריהן הבל וכל מעשיהן הבל (מדרש הגדול כ"ג)

למדונו חז"ל: אין לנו לסמוך על הצהרות והבטחות של אומות העולם אף אם הן נשנות ונשלשות, כי הם הבל ודבריהן הבל ואין לסמוך על הרשעים שדבריהם הבל. לא מעט אנשים נראים צוהלים ושמחים על בחירתו של נשיא זה או אחר, בתקווה שמצבינו כאן ישתפר, אך טעות היא בידם שהרי לב מלכים ושרים ביד ה', ומרגע שנבחר אדם זה או אחר למנהיג הרי שבחירתו ניטלה ממנו ונתונה אך ורק בידו של הבורא.

בזמן ממשלת בגין הראשונה קיבל אחד העסקנים **הבטחה** מהממשלה שהיא תממן במאה אחוז את הוצאות הישיבות כמו סטודנט באוניברסיטה – ובלבד שיצטרפו המפלגות החרדיות לקואליציה, וכששמע זאת מרן הרב שך זצ"ל, קם וזעק

היו לא תהיה...

והסביר אי אפשר לסמוך על הבטחותיהם, היום מבטיחים ומחר יפסיקו את התקציב, ואז ישארו הישיבות כשוקת שבורה מאחר שכבר יפסיקו את הקשר עם נדיבי עם בחו"ל ויהיה קשה לחדשו.

(ועוד הוסיף הרב: אותם משולחים שפזורים על פני תבל לקבץ עבור הישיבות, הרי הם נכנסים לבתים שונים שבני הבית מעולם לא ראו יהודי עם פאות... האם את זה אתם רוצים לנתק?)

ודבריו נשמעו והוכחו כי דבר ה' היתה בפיו ולא הסכימו לדבר זה.

אותם יועצים משפטיים שחרטו על דגלם למותת את עולם התורה ושולל את תקציבי הישיבות, ולבטל את תקציב המעונות בצורה נוראה הוכיחה קבל עם ועדה, והם הם ההוכחה על ראייתם של גדולי ישראל לעתיד.

אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים.

שעון חורף:

שקיעת החמה - 16:40

נץ החמה - 6:13

10"ז ק"ש: מג"א - 8:15 הגר"א - 8:47

סוף זמן תפילה: הגר"א - 9:39

צאת שבת - 17:11

זמן ר"ת במוצ"ש - 17:46

הזמנים הם לפי אופק ירושלים

פנינים מתורתו על פרשת השבוע

ותמות שרה בקרית ארבע היא חברון בארץ כנען (כ"ג, ב')
הקשה מרן זיע"א: למה הוצרך הכתוב לאמר "בארץ כנען" והרי הכל יודעים שחברון היא בארץ כנען?

ותירץ: פטירתו של **סתם צדיק** מהוה נזק וחיסרון לאנשי עירו ולאנשי מקומו בלבד.

ברם כל זה נכון לגבי הצדיקים של חוץ לארץ, אבל צדיק שחי כאן בארץ ישראל, צדקתו ותורתו מגינים על כל ארץ ישראל, כי ארץ ישראל היא כמו הלב של האדם שממנו חיים כל האברים, כך גם הצדיק שבארץ ישראל שבהעדרו בא הפסד לכל הארץ.

וזהו כוונת הכתוב: היא חברון בארץ כנען, כי אומנם שרה אימנו מתה בקרית ארבע היא חברון, אבל ההפסד והחיסרון שבהעדרה היה בכל ארץ כנען.

(חזון עובדיה תעניות עמ' תס"ד)

ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה (כ"ג, ב')

הסביר מרן זיע"א: רבותינו אומרים שלכך נכתבה המילה ולבכותה בכי זעירא (קטנה), לרמוז לנו שאברהם אבינו בכה מעט על שרה.

והדבר תמוה: והרי חי איתה מאה שנה, ואמרו עליה שהיתה גדולה מאברהם ברוח הקודש שבה, ואיך בכה עליה רק מעט?

והסביר: כשנפטר צדיק מן העולם עושים לו למעלה קבלת פנים נפלאה בשמחה וריקודים, ונשמתו נהנית מזיו השכינה, ובודאי כך עשו גם לשרה אימנו, ואת כל זה ראה אברהם אבינו ברוח קודשו שנותנים לה כבוד גדול ושכר עצום, וא"כ מה לו להצטער ולבכות, אלא שאנו בוכים שהפסדנו וחסרנו את הצדיק ולכן בכה אברהם מעט, כי איך יבכה הרבה כשרואה את שרה בכבודה ושמחתה בעולם העליון.

(משוש תבל עמ' קפ"ב)

וה' ברך את אברהם בכל (כ"ד, א')

הקשה מרן זיע"א: רבותינו אומרים על הפסוק וה' ברך את אברהם בכל, בכל בגימטריה בן, מדוע א"כ לא כתבה התורה במפורש שה' בירך אותו בבן, ומדוע נכתב כך ברמז ובגימטריה.

והסביר: כוונת הכתוב לשבח את אברהם שהיה שמח בחלקו והיה מרגיש שאינו חסר דבר, ויש לו הכל, ומה גרם לו זאת? **בנו יצחק**, כי מעת שראה אברהם אבינו שבנו הולך בדרך הישר ועושה רצון בוראו נתמלא שמחה והיה נראה בעיניו שכל העולם שלו ולא חסר לו דבר.

ותאמר שתי וגם גמליך אשקה (כ"ד, מ"ו)

העיר מרן זיע"א: לכאורה מהיכן למדה רבקה לעסוק בגמילות חסדים והרי בני ביתה היו רשעים?

והסביר: מבואר במדרש כי אברהם שלח מכתבים לבני משפחתו בענייני אמונה והנהגות טובות, וגם לבתואל שהיה בן אחיו שלח מכתבי חיזוק, וכשפתח בתואל את מכתביו של אברהם וראה שאין בהם כסף, היה נותנם לרבקה בתו שהיא תקרא אותם, ובכל פעם שקראה את מכתביו של אברהם היתה מתחזקת במדות.

מעשה רב

סיפור רבי יעקב סיני שליט"א

אספר לכם סיפור ששמעתי בשנה שעברה. יש איזה אדם שהינו צלם בערוץ תקשורת של הידברות. לפני שנתיים הוא הגיע לביתו של מרן ביום האזכרה כדי לצלם את חדרו של מרן והיה מראיין אותי על הנהגותיו של מרן. לאחר שהוא סיים את הצילומים אני מיהרתי לשיעור הקבוע שלי ביום רביעי ברמלה ולכן לא יכולתי להתעכב, אז פניתי לאותו צלם ואמרתי לו שהוא יכול להישאר בבית של מרן ולקפל את הציוד ולאחר מכן לטרוק את הדלת **בחדרו של מרן** וללכת לחיים טובים. **שנה אחרי** הוא שוב הגיע לחדרו של מרן ולשוחח איתי והוא אומר לי אני כבר כמה חודשים מחפש אותך, אמרתי לו מה אתה צריך הנה אני לפניך, ואז הוא פונה אלי ואומר לי, אני זוכר שנעמדתי מול **הכסא הקדוש של מרן** ומול כל הספרים ואני אומר לעצמי אני חייב עכשיו לנצל את ההזדמנות, ולבקש ממרן שיזכה אותי לבנים זכרים לאחר כמה שנים שציפה לבנים ולא נפקד. ואמר רבש"ע בזכות התורה של מרן, בזכות הכסא הקדוש של מרן **תזכה אותי בבנים**. אבל לא רק בן אחד, אלא אני רוצה תאומים. והתפללתי מקירות ליבי והרגשתי שהתפילה שלי נענית כך מספר לי אותו צלם. והנה אני כאן כבוד הרב שנה אחרי, ואני רוצה לבשר לך שנוולדו לנו לא רק תאומים, אלא שלישיה **והראה לי תמונה שלהם בטלפון** ואמר לי בזכות התפילה במקום הקדוש הזה שמרן ישב ועמל בו בתורה ימים וילילות, ואי"א שלא יהיה ספוג בו תורה וקדושה, ובוודאי הוא פועל ישועות בקרב הארץ.

עוד סיפור הרב:

כידוע שמרן היה פותח ספר מסויים היה נפתח לו בדיוק באותו מקום שהוא היה צריך, גם בספרי השו"ת וגם בספרי הש"ס, וזה סיעתא דשמיא שא"א לתאר. אני זוכר בערך חודשים לפני שנפטר זה היה בחודש אב, ומרן ביקש ממני להביא לו גמרא מסכת בבא בתרא זה מסכת קע"ו דפיס. ומיד כשפתח את הגמרא הניח את האצבע **בדיוק במקום שאותו חיפש**. בלי לדפדף עוד שום דף **וזה מפליא** וכן כשהיו שואלים את מרן עצה לשלום בית הוא היה שואל האם אתה לומד בבית? בכל ערב תלמד משהו בבית ואפי' כמה דקות, זה הגורם להשראת השכינה בבית.

עוד סיפור הרב:

בדרך כלל מרן הלך לישון לאחר השעה שתיים בלילה, חוץ מליל שבת שמרן היה הולך לישון לפני **12:00 בלילה**, והיה קם אחרי כמה שעות והיה לומד עד הבוקר. ומרן אמר לנו שהסיבה לכך, משום שהיה סובר שא"א לברך ברכת המפיל לאחר חצות לילה בשם ומלכות. ולכן הלך לישון קודם חצות כדי שיוכל לברך בשם ומלכות כדי **להשלים מאה ברכות בשבת**, וברכת המפיל היא חובה כפי שנפסק בשו"ע. בשנים האחרונות מרן חזר בו וסבר שאפשר לברך ברכת המפיל בשם ומלכות גם לאחר חצות לילה כפי שפסק ביחודה דעת ח"ז סי' ל"ט. ובשנה האחרונה שהיה קשה למרן ללכת לבד ופחדו שאולי יכול ליפול כשקם ללכת לחדר הלימוד, ולכן החלטנו להעביר את ספרי הלימוד שמרן צריך בלילה לחדר השינה כדי שלא יצטרך ללכת לחדר הלימוד. כי מרן לא הסכים בשום אופן שמישהו יטרח בשבילו ויקח אותו לחדר הלימוד באמצע הלילה.

אני זוכר בשבת אחת שמרן הלך לישון והשאיר על השולחן כוס קולה, בבוקר אני רואה הכוס ריקה והבנתי שמרן קם בלילה **ושתה את הכוס**. בסעודת שבת אמרתי לבן של מרן שכנראה אבא קם בלילה ללמוד וההוכחה שהכוס התרוקנה, אז הבן שאל את אבא מדוע קמת לבד בלילה ולא קראת לי, הרי אתה יודע שזה מסוכן שאתה הולך בלי ליווי, ומרן אמר לו **מי אמר לך שקמתי בלילה**, והבן הצביע עלי ואמר- הנה הוא אמר לי לפי הכוס קולה שהתרוקנה הוא הבין שקמת בלילה, וכשמרן שמע זאת הניף את ידו עלי ונתן לי סטירה ואמר לי **למה אתה מלשין, למה אתה מלשין...**

כינור הירתי

- איזה מצוה** מותר ליהודי לעשות בשבת, רק אם כבר עשאה פעם אחת ביום חול
- איש עשה** מלאכה בשבת **ופטור**, ואשה שעשתה אותה מלאכה **וחייבת**
- באיזה שבת** אין נשמה יתירה
- ישור או שה**, אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד (ויקרא, כ"ב, כ"ח) מתי מותר לשחוט אותו ואת בנו ביום אחד
- לווה מחברו** 2000 ש"ח ומחייבים אותו להחזיר 2500 ולא נחשב ריבית
- אדם** לא נטל מחברו מאומה בכל זאת נחשב גזלן
- כשעומדים** בפני אדם שני אפשרויות לקנות או מיהודי או מנכרי, עדיף לקנות מיהודי (ויקרא כ"ה, י"ד, רש"י)
- מתי פוסקים לו לקנות דוקא מנכרי
- מה משותף** לדג נחש חזיר
- איזה דין** ניתן לדעת ע"פ התנהגות התרנגולים, או העורבים
- באיזה מהבע"ח** אין לא זקן ולא חיגר **תשובות**
- בשו"ע או"ח** סי' של"א, ויו"ד סי' רס"ו- מותר למול בשבת רק אם כבר מל פעם בחול שחוששים שמא לא ימול כהלכה ונמצא שחילל שבת שלא במקום מצוות מילה
- עדים שראו** את הלבנה בחידושה, מותרין לחלל שבת כדי ללכת **להעיד** בפני ב"ד, ואילו אשה **שפסולה לעדות** אסור לה לחלל שבת כדי להעיד על הלבנה (ראש השנה ס"ו)
- יום הכיפורים שחל בשבת** מבדילים על הכוס ואין מברכים על הבשמים, שטעם ברכת הבשמים במוצ"ש כדי להשיב את הנפש כי נשמה היתרה הולכת לה. ואילו ביום הכיפורים לא היתה נשמה יתירה מפני התענית
- מותר לשחוט** חיות או עופות אותו ואת בנו ביום אחד, כמבואר בשו"ע (יו"ד סי' ט"ז ס"ז) ואין איסור אלא **בבהמה** טהורה בלבד. וכתב הגר"א שבתורת כהנים דרשו: שור ולא חיה שה- ולא עופות
- אדם שחייב** לחברו ממון, והכחיש ונשבע לשקר ואח"כ הודה. הדין שצריך לשלם קרן בתוספת חומש (וכן צריך להביא אשם גזילות) וא"כ לפי"ז אם שמעון לוח 2000 ש"ח מראובן וכשבא ראובן לתובעו **הכחיש ונשבע** שאינו חייב לו כלום ואח"כ הודה חייב לו, וכעת צריך שמעון לשלם קרן וחומש= שהם 2500 ש"ח.
- בברכות ו'**: כל שיודע בחבירו שרגיל ליתן לו שלום יקדים לומר לו שלום, ואם חברו נתן לו שלום ולא החזיר לו שלום נקרא גזלן שנא' גזלת העני בבתיכם- עיי"ש רש"י.
- יהודי החפץ לקנות** קרקע בארץ ישראל, עדיף שיקנה מהנכרי כדי שיוציא את הקרקע מיזו מחמת מצות ישוב ארץ ישראל (אור"ח סי' ש"ו)
- במסכת שבת ע"ז**: תנו רבנן שלושה, כל זמן שמזקינים **מוסיפים גבורה**, ואלו הן: דג, נחש וחזיר.
- מבואר בשו"ע** (או"ח סי' רס"א ס"ג) ביום המעונן שאינו יודע מתי להדליק נר שבת, ידליק **שהתרנגולין** יושבים על הקורה מבעוד יום, ואם הוא בשדה שאין תרנגולים, ידליק **כשהעורבים** יושבים מבעוד יום.
- כתב ערוך השולחן** (סימן שט"ז) הצד **צבי** בשבת חייב, אבל אם הוא חיגר או חולה או קטן או זקן פטור- שאין דרכן להישמט.
- אבל **בדגים** לא שייך זה, **שחיגר** לא שייך בדג, וגם **זקן** לא שייך- דדג כל הזמן שמזקיין מוסיף גבורה (שבת ע"ז)
- וגם **קטן** לא שייך- דמיד שהוא נולד שט על פני המים ונצרך לו צידה. וגם **חולה** לא שייך שהרי תמיד שוטט במים עד שימות.

גימטריה בפרשה

(מרבי יעקב ישראל קנייבסקי)

ארבע מאות שקל כסף עבר לסוחר (כ"ג, ט"ז) פירש"י: שקלים גדולים קנטרין. "עבר לסוחר" - בגימ' - "כסף קנטרים"

ונקית משבעתי זאת (כ"ד, ח') פירש"י: וכן לו אשה מבנות ענר אשכול וממרא ונקית משבעתי זאת" (עם התיבות) בגימ' "וישא לו מבנות ענר אשכול וממרא"

ויפתח הגמלים (כ"ד, ל"ב) פירש"י: התיר זמם שלהם.

"ויפתח הגמלים בגימ' ויפתח זממם"

דיני ברכות

* **בירך** על הפרות בסתם, ואכל מהם, ולא נשאר מהם לפניו, ולאחר מכן הביאו לו עוד מאותם פירות או מין פרי אחר שברכתו כברכת הפירות שאכל, אע"פ **שלא היה בדעתו** מתחילה על מה שהביאו לו לאחר מכן, לא יברך עליהם שספק ברכות להקל, וזהו **דוקא** כשאין המין השני חשוב יותר מן הראשון, אבל אם המין השני **חשוב** כגון שהוא משבעת המינים, או **חביב** עליו יותר מן הראשון, יש **לחזור ולברך** על המין השני, ורק אם כיון בדעתו **בפירוש** כשברך על הראשון לפטור גם את השני, אינו חוזר ומברך על השני.

* **המתארח** אצל בעה"ב והגישו לו פרי ובירך עליו, ואח"כ הביאו לו פרי **חשוב ביותר** שברכתו כמין הראשון אין צריך לחזור ולברך על הפרי השני, כיון שהוא סמוך על שולחן בעה"ב, כאילו **כיון בפרוש** לכל מה שיביאו לו.

* **אכל** פירות ומגדנות כשיעור ברכה אחרונה ודעתו לאכול מהם עוד לאחר זמן, אך חושש **שיעבור זמן העיכול** ויפסיד את הברכה האחרונה, או חושש **שמא ישכח לברך** ברכה אחרונה, יכול לברך ברכה אחרונה, וכשיחזור לאכול **אין צריך לברך** שוב ברכה ראשונה, כיון שהיה דעתו מתחילה לאכול מהם עוד.

* **האוכל** תבשיל של דגן, כגון איטריות, דיסה, בורגול, קוסקוס, וכיו"ב, צריך לברך בורא מיני מזונות ולבסוף ברכה מעין שלוש שהיא ברכת על המחיה, ואפילו קבע סעודתו עליהם – שאכל 220 גרם או יותר, אינו מברך המוציא וברכת המזון, ואע"פ שבפת הבאה בכיסנין אם קובע סעודתו עליו צריך נטילת ידים וברכת המוציא, וברכת המזון, זהו משום שהוא פת **האפויה בתנור**, אבל עיסה שנילושה על דעת **לבשלה** או **לטגנה** בלבד אין עליה תורת לחם, אלא ברכתה מזונות ומעין שלוש, ואפילו אכל ממנה כדי שביעה.

* **אם טעה** ובירך על תבשיל של דגן המוציא לחם מן הארץ, אפי" **בדיעבד לא יצא**, כיון שאין עליה צורת לחם, אולם אם בירך לאחריו ברכת המזון בדיעבד יצא, שכיון שהוא מזין ומשביע ברכת המזון פוטרנו.

* **שלוחה** שהיא חיטה תפוחה, ברכתה בורא פרי האדמה, ואם אכל ממנה כזית מברך בורא נפשות.

* **פופקורן** העשוי מתירס קלוי ברכתו בורא פרי האדמה.

* **פרכיות אורז** ברכתן בורא פרי האדמה, ולאחריהן בורא נפשות רבות, והא הדין לפרכיות תירס.

* **ברכת בורא מיני מזונות** היא ברכה כוללת, ועל כל מאכל שטעה ובירך בורא מיני מזונות יצא.

* **מי שאכל** אורז ופת כיסנין, יברך על המחיה **ויפטור** את האורז, ולא יקדים לברך בורא נפשות על האורז ואח"כ על המחיה.

* **אורז שלוק** הנקרא "שורבה" שיש בו **הרבה מרק** ושונה אותה מעט מעט, אף שבתחילה מברך **מזונות** שהאורז הוא העיקר, מ"מ לאחריו אינו מברך כלל מפני ששוהים בשתייתו יותר מכדי שעור רביעית בבת אחת.

(חזון עובדיה – ברכות)

סיפור השבוע

סיפר רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

סיפר לנו עובד בכיר בבורסת היהלומים, שיהודי אחד התהלך במסדרונות הבורסה, כשבכיסו מעטפה עם יהלום יקר, ענק בגודלו ששווי 80,000 דולרים טבין ותקילין.

בשלב מסוים נפלה המעטפה מכיסו, וכשהבחין בכך נחרד מאוד לליבו, ורץ בכל פינות המסדרון כדי לחפש את המעטפה.

משלא מצא את אבידתו היקרה, ולא שמע שמישהו מכריז על מציאת היהלום היקר, פנה האיש להנהלת הבורסה וביקש לבדוק את מצלמות האבטחה המתעדות כל פעולה ברחבי הבנין.

ואכן, כבר בתחילת הבדיקה, ניתן היה לצפות במעטפה הנופלת מכיסו של המאבד, ולאחר 2-3 דקות עובר שם אחד מחברי הבורסה, מתכופף ומרים את המעטפה, בודק את תוכנה, ולוקח אותה היישר אל תוך כיסו.

והיה זה, לא תאמינו, חבר בבורסה, אדם העובד שם שנים רבות, ונחשב לאישיות מוערכת...

מנהל הבורסה חייג לחדרו של איש זה, וקרא לו להגיע ללשכתו. בהגיעו, הוא פותח איתו בשיחה על דא ועל הא, ובדרך אגב שואל אותו האם מצא מעטפה כלשהי בתחומי הבורסה...

"אני?! מצאתי מעטפה? מה פתאום? על איזו מעטפה אתה מדבר?!" – היתה תגובתו. "אולי טיילת לפי כשעה במסדרון, בקומה 3" המשיך המנהל לשאול.

ושוב, במבט מיתמם, מגיב האיש: "אני טיילתי במסדרון? וכי אני נראה לך משועמם?!"

ואז לוחץ המנהל על הכפתור, ומציג בפניו את המסך המוכיח בצבעים צבעוניים במיוחד, את מעשה הגניבה המכוער שלו, בהרימו את המעטפה ובהכנסתה לכיסו.

העובד הבכיר החוויר כסיד, ולא נותר לו אלא להודות במעשה, אלא מה? האם שייך לכפור במקרה כזה...

בו ברגע הוא השיב את היהלום, נקנס בסכום עתק, והושעה לשנה וחצי מחברותו בבורסה.

אז הנה, במקרה הנ"ל היו הדברים מוחשיים, והוצגו בסרט על המסך. ובדיוק בצורה זו יש להמחיש את מה שיקרה לנו **בבואנו לפני בית דין של מעלה, לאחר מאה ועשרים שנותינו**, כאשר כל המעשים שעשינו יוצגו בפנינו, ולא נוכל כמובן להכחיש שום דבר.

ובכל זאת יש להקשות, הרי העובד הבכיר של הבורסה, שגנב את היהלום, ידע שבכל פינה בבנין יש מצלמות אלקטרוניות המתעדות את כל הנעשה, ואיך לא חשש ולא נזהר לנפשו מלשלשל את המעטפה לכיסו?

השאלה הנוקבת הזו צריכה להטריד גם אותנו. הרי גם אנחנו יודעים שעין רואה ואזן שומעת, וכל מעשיך בספר נכתבים, והכל הכל מתועד למעלה במצלמות הכי משוכללות,

ואיך זה שלמרות הכל אנחנו ממשיכים לחטוא?!!
(ברכי נפשי – במדבר עמ' תי"ט)

דברי מוסר שכתב מרן בהיותי כבן שש עשרה שנה

בן אדם, בשר ודם, עד מתי תאהב את המותרות, ושכחת את החקים ואת התורות, והחמדן ויתרן תאווה נפשך, ותשכח אל עושיך, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, ואכלת ושבעת, וסמך ליה השמר לך פן תשכח את ה' אלקיך (ברכות לב).

הרחק ממך כל מחמדי עין, ואין צריך לומר שכר ויין, והדבק עם בוראך בפרישה ודרישה, כי אין התורה באה אלא עם הבורחים מן התאוות להתנהג בקדושה, ובה תשכיל ותצלית, כי תרגיל

בפת ומליח, ולא בתענוגים, כגון בשר ודגים, כי מרבה בשר מרבה רמה, ולאן אתה הולך, למקום עפר רמה ותולעה, זכור זאת והורד כנחל דמעה, על מעשיך עד עתה, ומררת את נשמתך אשר רק ללמוד בדוחק איוותה, וכל רגע הולך ולא ישוב, ולמה לא תירא מחמת עכשוב, דרוך נא בדרך הישר והחשוב, ושנא את תענוגי העולם ההבל, אשר בזה תהיה כקשור בחבל, ומה תענה בעולם הבא הלא תהיה שם נחשב כחבל, במשוך היובל, כשה לטבח יובל, ולמה תענה רגלך בכבל, לשמוע זמרה וקול נבל, והפך לאבל מחולה, היא העולה, ובמקום קול רנה (וישועה), עשה לך כלי גולה, אולי יחנן ה' עליך. ועוד בה, דע, כי אם תנצל מכל התענוגים והשעשועים, כן תנצל מכל דברים הרעים. כי אם כה יאמר לך יצרך, במענה רך, לך ולחברך ולחברורך, עוד מה תשאר כלואים בבית, קומו צאו, ובנשים לכו חזו, ענה כסיל אולתו, לא זו, ואם יסייעוך חברך, החזק אתם, ולא, מנע דרכך מנתיבתם. עוד הזהר על הלשון, כאשר הזהרתך על האישון, והתרחק מאותם אשר כל מעוזם, הוא יתר הגשם, בפרשת דרכים, יושבים ומשוחחים, וכמה רע עלי על אותם האנשים, שיושבים ומפטטים ביצרם, באלו דברים שאין להם שיעור, ומרעה אל רעה יצאו, וכמה פעמים מדברים על תלמיד חכם, בגאווה ובוז, בחבלי בוז, ירחם ה', וקול התורה צועק במרה, תשב באחיך תדבר כו', תאלמנה שפתי שקר, ה' הטוב יכפר: דע אחי, כי כל אלו הדברים הנזכרים לעיל הם כלל גדול בתורה, ואם תשמור עצמך באלה, תנצל מהרבה עבירות ושפתי זרות, והם ריחוק התענוגים, דברים בטלים, וריחוק חברים רעים, וצפיה בנשים.

